

## ۲ گردشگری دریا

گردشگری

##### نقش آفرینی گردشگری در اقتصاد پایدار

بخش مسافرت و گردشگری در دنیای آشفته با چالش‌های زیادی از تنش‌های ژئوپلیتیکی گرفته تا تغییرات آب و هوایی مواجه است اما این بخش می‌تواند محرک قدرتمندی برای شکوفایی اقتصادی پایدار باشد.

با پایان یافتن سال ۲۰۲۳، بخش سفر و گردشگری سرانجام در موقعیتی قرار می‌گیرد که از تأثیر همه‌گیری کرونا عبور می‌کند و انتظار می‌رود که ورود گردشگران بین‌المللی به سطوحی برسد که یادآور دوران پیش از همه‌گیری است. با این حال، ذی‌نفعان و مقاصد این بخش در حال حرکت در زمین پیچیده‌ای هستند که با چالش‌های خارجی مانند عدم اطمینان ژئوپلیتیکی و اقتصادی، تورم و خطرات ناشی از گسترش رویدادهای شدید آب و هوایی مانند آتش‌سوزی مشخص شده است.

بسیاری از این مسائل نشان‌دهنده روندهای اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی، ژئوپلیتیکی و فناوری گسترده‌تر و طولانی‌مدت‌تر است. در این زمینه، مصرف‌کنندگان، سیاست‌گذاران و حامیان نگرانی فزاینده‌ای در مورد سابقه این بخش در پایداری و نقش آن در موضوعاتی مانند تغییرات آب و هوا، ازدحام بیش از حد و تأثیر کلی بر جوامع محلی ابراز کرده‌اند.

زمانی که سفر و گردشگری به‌طور مدبرانه مدیریت شود، به‌عنوان محرک‌های قوی توسعه تاب‌آور و پایدار ظاهر می‌شوند و به رفاه جمعی سیاره ما کمک می‌کنند.

با توجه به اینکه بخش گردشگری ۷.۶درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی و نزدیک به ۳۰۰میلیون شغل را تشکیل می‌دهد، این بخش نقش مهمی در رسیدگی به چالش‌های اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کند. اهمیت این بخش بیشتر می‌شود زیرا شرکت‌های کوچک و متوسط را توانمند همچنین نقشی محوری در استخدام زنان، جوانان، مهاجران و کارگران غیررسمی ایفا می‌کند و از این طریق به فرصت‌های اقتصادی کمک شایانی خواهد کرد.

شورای جهانی آیند گردشگری پایدار بر اهمیت ایجاد استانداردها و معیارها برای پایداری، پرورش نیروی کار آموزش‌دیده و فراگیر، اولویت‌بندی و تعامل با جوامع محلی، همسویی بازدیدکنندگان با مقصد ظرفیت و سرمایه‌گذاری مناسب در زیرساخت‌های مربوطه تأکید می‌کند.

دستیابی به این اهداف مستلزم درجه‌بالایی از همکاری بین مشاغل، کارمندان و بازیگران دولتی در سطح ملی و محلی، ازجمله آژانس‌های گردشگری و محیط زیست، جامعه مدنی و سازمان‌های بین‌المللی است.

##### عربستان سعودی باطرح «ریگ»تجربه‌ورزش‌های دریایی‌و اوقات فراغت را متحول می‌کند

ریگ طرح جامع بلندپروازانه‌ای است که عربستان سعودی راه‌اندازی کرده است تا گردشگری ماجراجویی را در عربستان سعودی بازتعریف کند. The Rig برای علاقه‌مندان به ورزش‌های هیجانی و جویندگان ماجراجویی، ازطراحی سکوهای نفتی دریایی الهام گرفته شده‌است و بیش از ۳۰۰هزار متر مربع وسعت دارد. این پروژه در ۴۰ کیلومتری خط ساحلی، نزدیک جزیره الجریید و میدان نفتی بری در خلیج فارس واقع شده است.

ریگ که توسط شرکت توسعه پارک نفت ساخته شده است، با هدف جذب بیش از ۹۰۰هزار بازدیدکننده سالانه تا سال ۲۰۳۲، برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، از جمله جویندگان هیجان، کاشوگران، طرفداران تعطیلات متعادل و جویندگان آرامش، جذاب است. این جاذبه شامل سه هتل با مجموع ۸۰۰اتاق، ۱۱ رستوران، یک پارک ورزش‌های هیجانی و ماجراجویی، یک اسکله تفریحی و سکوی هلی‌کوپتر خواهد بود.

جدا از ارائه طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های آبی، از جمله یک مرکز غواصی، ریگ همچنین دارای یک پارک تفریحی، یک پارک اسپشل، یک مرکز ورزش الکترونیکی، یک تئاتر چندمنظوره و زمین بازی چندمنظوره خواهد بود.

پروژه سرگرمی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی (PIF) در راستای استراتژی شرکت و اهداف چشم‌انداز عربستان ۲۰۳۰ برای کمک به رشد بخش گردشگری، کمک مستقیم و غیرمستقیم به فرصت‌های شغلی و تنوع بخشیدن به اقتصاد است.



##### گروه توسعه دریایی – شانی عبادیان

– بهره‌مندی از مزیت‌های ژئوپلیتیکی، ژئواستراتژیکی و ژئواکونومیکی سواحل مَکُران و استفاده‌بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی، ارتباط حمل و نقل دریایی، جاده‌ای، ریلی، هوایی و شبکه انتقال نفت و گاز نقش مهمی را در ارتقای

اقتدار و قدرت کشور خواهد داشت.

به گزارش روزنامه دریایی سرآمد، بندر چابهار به جهت برخورداری از موقعیت ممتاز در شرق تنگه هرمز و دریای عمان در مسیر خطوط اصلی کشتیرانی به آفریقا، آسیا و اروپا قرار گرفته و به عنوان کوه‌تاه‌ترین راه ارتباطی و ترانزیتی کشورهای آسیای میانه و افغانستان به بازارهای خلیج فارس، شرق آفریقا و دیگر نقاط جهان مطرح است که با وجود ارتباط با ۲ بندر گوادر در پاکستان و چابهار در ایران با داشتن موقعیت استراتژیک و مهم، قابلیت تبدیل شدن به دروازه شاهراه اقتصادی آسیای میانه کریدور تجاری شمال – جنوب را دارد.

در سال ۱۳۸۷ برای اولین بار اهمیت منطقه مَکُران توسط مقام معظم رهبری مطرح شد، از آن زمان توسعه سواحل مَکُران همواره مطرح بوده و همه مسئولان هم به این موضوع پرداختند.

در دولت سیزدهم مقرر شد آنچه که بر زمین مانده از سر گرفته شود، از این رو توسعه سواحل مَکُران از نظر نقش و کارکرد ملی و به عنوان یک ابرپروژه مطرح شده و این موضوع در دستور کار دولت قرار گرفت بطوریکه در بودجه ۱۴۰۲ ردیف اعتباری خاصی برای سازمان توسعه سواحل مَکُران پیش‌بینی شد.

استان پهنوار سیستان و بلوچستان در مسیر ۲ کریدور از سه کریدور ترانزیتی بزرگ دنیا قرار دارد که این امر منطقه مَکُران را به عنوان جاده ترانزیتی طرح توسعه جنوب شرق مطرح می‌کند.

بدون تردید توسعه و عمران سواحل مَکُران برای جمهوری اسلامی ایران دارای منافع استراتژیک متعدد و مهمی از نظر اقتصادی، سیاسی و نظامی است زیرا بارور کردن قابلیت‌های این سواحل مهم منجر به افزایش وزن و منزلت ژئوپلیتیکی ایران در سطح منطقه و حتی جهان می‌شود.

همه توانایی‌های مَکُران برگ برنده‌ای در دست نظام جمهوری اسلامی برای پرش از بازدارنده‌های توسعه بافنگی و گام نهادن در جاده‌های چشم‌انداز توسعه است.

##### توسعه سواحل مَکُران؛ نقطه اتصال کریدور شمال – جنوب

کارشناس مسائل اقتصادی سیستان و بلوچستان با اشاره به اینکه سواحل مَکُران به دلیل قابلیت‌ها و ویژگی‌های بالقوه، یکی از موقعیت‌های ژئواستراتژیکی کشور محسوب می‌شود، بیان کرد: دسترسی به منابع غنی انرژی، تسلط بر مهمترین مسیر انتقال انرژی و کالا در سطح جهان، فراهم کردن دسترسی کشورهای محصور در خشکی در آسیای مرکزی به آب‌های آزاد و قرار گرفتن در مسیر دریایی راه ابریشم و راه‌آدویه بخشی از این قابلیت‌ها بوده که پیشرفت و توسعه کشور را به این سواحل گره زده است.

مجتبی شجاعی افزود: ویژگی‌های ژئوپلیتیکی کشور ایران یکی از مهمترین شاخص‌های قدرت بخشی آن به حساب می‌آید. بیان این مطلب بدان جهت است که در طول تاریخ همواره قدرت‌های بیگانه بویژه دشمنان ایران تمرکز و توجه خاصی به سواحل جنوبی شرقی ایران، که در محدوده دریای مَکُران و پس کرانه‌های آن واقع شده، داشته و حذف و به دست آوردن منابع و منافع این منطقه و یا جلوگیری از بهره برداری ایران از منابع و منافع آن، به عنوان یک راهکار کاربردی جهت مقابله احتمالی با ایران مطرح بوده است.

وی ادامه داد: ویژگی جغرافیایی و استراتژیک سواحل مَکُران به دلیل استقرار در خارج از خلیج فارس و تنگه هرمز که آن را کمتر در معرض حساسیت‌ها و تنش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی خلیج فارس قرار می‌دهد و همچنین به دلیل آن که دریای عمان، بخشی از راه مواصلاتی خلیج فارس و مناطق نفت‌خیز آن با اقیانوس هند، خاور دور، شرق آفریقا، دریای مدیترانه و اروپا است از نظر اقتصادی و سوق الجیشی اهمیت بسیار دارد.

##### توسعه اجتماعی؛ حلقه مفقود توسعه سواحل مَکُران

کارشناس مسائل اقتصادی اظهار کرد: موقعیت



منحصر به فرد سواحل مَکُران در دهانه دریای عمان و خلیج فارس مزیت ژئوپلیتیکی منحصر به فردی در اختیار ایران قرار داده که کشور می‌تواند با بهره‌گیری از این موقعیت از طریق موازنه‌سازی میان هند و چین در شمال اقیانوس هند منافع اقتصادی و سیاسی بی‌شماری برای خود تأمین کند.

وی گفت: توسعه سواحل مَکُران که بارها در صحبت‌های مقام معظم رهبری به عنوان نقطه اتصال کریدور شمال – جنوب مورد تأکید قرار گرفته، اهمیت استراتژیک بالایی برای کشور دارد که غیر از محرومیت‌زدایی از چهره این منطقه می‌تواند منافع بی‌شمار ملی داشته باشد.

شجاعی با بیان اینکه طبق اولویت‌های برنامه هفتم توسعه اقتصاد دریا محور باید سالی یک درصد به سهم اقتصاد دریا از اقتصاد ملی اضافه شود، افزود: لازمه این اهداف سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها مانند بندر گاه، توسعه شبکه ریل، جاده و فرودگاه و همچنین سرمایه‌گذاری مشترک در سواحل مَکُران شامل منطقه جنوب شرق کشور است.

وی ادامه داد: شهر یورماه سال گذشته سیاست‌های کلی برنامه هفتم از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شد که در بند ۱۱ آن به تحقق سیاست‌های کلی آمایش سرزمین با توجه به مزیت‌های بالفعل و بالقوه و اجرایی ساختن موارد برجسته آن با توجه ویژه بر دریا، سواحل، بنادر و آب‌های مرزی تأکید شد. کارشناس مسائل اقتصادی تأکید کرد: حلقه مفقود توسعه سواحل مَکُران، توسعه اجتماعی است و باید در نظر داشت رشد اقتصادی تابعی از سرمایه‌هایی مانند سرمایه اجتماعی بوده؛ سرمایه‌ای که تأثیر مثبت بر سرمایه انسانی و به تبع آن موجب افزایش بازدهی و رشد اقتصادی خواهد شد ولی حوزه اجتماعی در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه اقتصادی کشور، همیشه در حد تئوری و درج در سند باقی مانده است.

وی خاطر نشان کرد: طبق سند توسعه سواحل مَکُران مشارکت پلذیری و توانمند سازی اجتماعات محلی در فرآیندهای توسعه آورده شده ولی اگر به مجموعه اقدامات انجام شده ایجاب می‌کند با پرداختن به این حوزه حساس استراتژیک از امکانات بکر آن استفاده کرد و با تشویق مردم به زندگی و فعالیت اقتصادی در این حوزه که کمتر از مناطق جنوب خلیج فارس نیست، رویای هموطنانمان را تحقق بخشید و آنان را از توسعه پایدار و زندگی مرفه امیدوار و برخوردار کرد.

شجاعی گفت: بندر مَکُران یکی از پتانسیل‌های بسیار جالب توجه در این زمینه است ظرفیتی که تا به امروز چندان به آن توجه نشده و همین غفلت سبب شده تا بازارهای دیگری مانند بنادر امارات و وجود آید و بنادر کشورهای دیگر بتوانند خود را جایگزین بنادر ایرانی کنند.

وی تصریح کرد: بدون شک با استفاده از ظرفیت سواحل مَکُران و ایجاد بنادر پیشرفته موقعیت ایران تغییر و ترانزیت کالا بهبود می‌یابد. کارشناس مسائل اقتصادی ادامه داد: طبق لایحه برنامه هفتم توسعه قرار است سهم اقتصاد دریا از تولید ناخالص داخلی از ۲ درصد به ۶ درصد افزایش پیدا کند و یکی از لوازم آن سرمایه‌گذاری در پس کرانه‌های سواحل مَکُران از نظر ایجاد بنادر بزرگ، راهای مواصلاتی جاده، ریل و حتی فرودگاه و خطوط دریایی، ایجاد زیرساخت‌های کشاورزی، گردشگری، شیلاتی و تجاری باید مدنظر قرار گیرد.

##### توسعه سواحل مَکُران و اقتدار دریایی مورد تأکید فرمانده کل قوا

وی بیان کرد: توسعه سواحل مَکُران و اقتدار دریایی از سال‌های قبل مورد تأکید فرمانده کل قوا بوده، در بحث اقتدار دریایی ارتش جمهوری اسلامی اقدامات خوبی انجام داده به گونه‌ای که امروز در آب‌های آزاد جهان حضور داریم و امنیت را در عرصه دریاهای اقیانوس‌ها فراهم شده است.

شجاعی افزود: سواحل مَکُران به موجب صنعت گردشگری، صنعت حمل و نقل دریایی و صنعت نفت و انرژی دارای اهمیت راهبردی است، از سوی دیگر پروژه کریدور شمال جنوب، همسایگی با کشور پاکستان، دسترسی به آب‌های آزاد از ظرفیت مطلوب جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی است. از نظر مؤلفه امنیتی و نظامی، سواحل مَکُران به موجب دسترسی به آب‌های آزاد، اشراف بر تنگه هرمز در سطح کلان جهت پیشبرد عملیات‌های اطلاعاتی و نظامی جمهوری اسلامی ایران حائز اهمیت است.

گامی بلند بارشد اقتصاد دریا محور؛

# ارتقای اقتدار ایران باتوسعه سواحل مَکُران

وی به چالش‌های پیشرو اقتصاد دریا محور بویژه توسعه تجارت اشاره کرد و ادامه داد: نبود زیرساخت ریلی، کمبود ناوگان حمل و نقل زمینی، افزایش کرایه حمل و نقل جاده‌ای، مشکلات زیرساخت جاده‌ای، نبود مدیریت واحد دریایی و نهاد متولی سواحل کشور در راستای اقتصاد پایدار از جمله چالش‌های این بخش است.

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سیستان و بلوچستان پیرامون مطلب فوق تأکید کرد: توجه به موضوعات و محورهای کلیدی توسعه دریا محور، توجه به توان اکولوژیک در برنامه ریزی‌های توسعه با توجه به اصول آمایش سرزمین، توجه به اقلیم مناطق و نواحی ساحلی، توجه به ظرفیت‌های حمل و نقل دریایی، توجه به اصول مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی، توجه به نوآوری در حوزه دریایی، استفاده از تجربیات جهانی، توجه به منابع انسانی، مشارکت دادن جامعه محلی در تصمیم‌گیری‌ها، توجه به تسهیل امور سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و توجه به حوزه بر ظرفیت گردشگری دریایی از الزامات اساسی در تحقق توسعه اقتصاد دریا محور به شمار می‌روند.

وی گفت: در خصوص راهکارهای توسعه تجارت بر پایه اقتصاد دریا می‌توان به مواردی همچون افزایش تدریجی سهم ترانزیت و ترانشپ دریایی کشور، ضرورت ایجاد خط ریلی بین بنادر چابهار و گوادر پاکستان، توزیع نیروی انسانی متخصص متناسب با ظرفیت‌ها و طرح‌های توسعه ای، توسعه بنادر و تأمین تجهیزات دریایی و بندری متناسب با زیرساختهای ایجاد شده اشاره کرد.

عرب اول با اشاره به ۹ سیاست ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب پیرامون توسعه دریامحور در آذربایجان، افزود: باید در زمینه توسعه اقتصاد دریا محور کار در سیستان و بلوچستان با مشارکت دستگاه‌های ذریبط در این حوزه شروع و سه گام در مرحله اول مورد توجه قرار گیرد که گام اول اولویت بندی میان رشته فعالیت‌های اقتصاد دریا بر اساس معیارهایی نظیر اشتغال زایی، استقرار جمعیت و ارزش آوری لذا برای اولویت اول فعالیت‌های بانکرینگ،



شیلات، کشتی سازی و گردشگری پیشنهاد می‌شود. پس از آن در گام دوم اولویت بندی زیر رشته فعالیت‌ها بر اساس معیارهایی نظیر بازار فروش و بازگشت سرمایه و در گام سوم نیز انتخاب طرح‌های اجرایی در ۲ مقیاس ملی و استانی بر اساس معیارهایی مانند تکمیل زنجیره ارزش، میزان سرمایه‌گذاری خصوصی یا تعاونی و میزان پیشرفت طرح مد نظر قرار گیرد.

استاندار سیستان و بلوچستان با بیان اینکه چابهار دارای آب و هوای بسیار مناسب با ساحل مستعد باغدارای و کشاورزی دارد، گفت: بهره‌گیری از مزیت‌های دریا و اقتصاد دریا عامل ایجاد اشتغال، توسعه و ثروت می‌شود.

محمد کرمی بیان کرد: استعدادهای خوبی در چابهار وجود دارد و شرایط بسیار خوبی مهیا است که دریا یکی از آنها به شمار می‌رود، دسترسی این منطقه به تمام اقیانوس‌های زمین و ساحل بکر ظرفیت بی‌نظیری است که باید از آن استفاده کرد.

وی اظهار کرد: باید از موقعیت اقتصاد دریا که از تأکیدات مقام معظم رهبری است به خوبی استفاده کرد بهره‌گیری از مزیت‌های دریا و اقتصاد دریا عامل ایجاد اشتغال، توسعه و ثروت می‌شود.

استاندار سیستان و بلوچستان گفت: ظرفیت‌های بی‌نظیر کشاورزی سیستان و بلوچستان و توسعه نخلستان‌ها، باغ‌های موز، بخش شیلات و اقتصاد دریا با هزاران گونه دریایی مانند مرجان‌ها، صدف‌ها، جلبک‌ها، ماهی‌ها و میگو این‌ها همه ثروت‌های خدادادی هستند.

وی تأکید کرد: دریا نعمتی است که باید همه مجموعه‌های کشور و استان‌هایی که به آن دسترسی دارند به نحو احسن از این ظرفیت استفاده کنند.